

AGROLESNÍCKE SYSTÉMY: STROMY NA ORNEJ PÔDE

Založenie farmy	2017
Špecializácia	Produkcia ovocia v organickej kvalite, produkcia výpestkov dlhovekých ovocných odrôd
Rozloha farmy	6 ha
Počet zamestnancov	Na farme sa pracuje na báze dobrovoľníctva a družstevnej ekonomiky
Rok založenia agrolesníckych plôch	2013
Adresa	Poľnohospodárske družstvo Moravské Lieskové (okres Nové Mesto nad Váhom)
Webová stránka	www.ovcnystrom.sk

Ovocný strom je skupina mladých ľudí, ktorých spojil záujem o ovocinárstvo a prírode blízke hospodárenie v krajine. Od roku 2012 sa intenzívne venujú dobrovoľníckej činnosti v záchrane rozmanitosti ovocných odrôd a praktickej ochrane krajiny. Od roku 2017 hospodária v Moravskom Lieskovom na výmere 4,5 ha. **Premenili konvenčne obhospodarovanú ornú pôdu na organický ovocný sad s pestovanou podkultúrou.** S láskou sa oň starajú a produkujú jablká v organickej kvalite bez použitia chemických postrekov.

Aktivita Ovocného stromu už od začiatku smerovali k zmiešaným kultúram. Začali obnovovať rozsiahli ovocný sad v Novej Bošáci na viac ako 12 ha. Ich aktivitou (vtedy Občianske združenie PANGAEA 2013-2017) bola obnova sadu, dosádzanie dlhovekých ovocných drevín, ošetrovanie stromov a čistenie náletových drevín. Pastvu oviec zabezpečovalo Občianske združenie BROZ. Od roku 2013 vznikla aj ovocná škôlka, na produkciu kvalitných dlhovekých stromov starých a lokálnych odrôd. V roku 2017 založili marhuľový genofondový sad v Moravskom Lieskovom. Predtým sa tam konvenčne pestovali poľné plodiny.

Po zavedení agrolesníckych praktík vznikol marhuľový sad s rozlohou 4,5 ha, 150 odrôd marhuľ v sponě 8x10 m na podpníku myrobalán a zelená ringlota, 26 odrôd čerešní, 50 odrôd veľkoplodého drieňa a 12 odrôd sliviek. Ďalšia dosadba bude viac ako 40 odrôd hrušiek a 15 odrôd višní. Podkultúra je lucerno-dateľinová zmes na oživenie a prekorenenie pôdy. Do budúca pripravujú pestovanie výpestkov stromov a koreňovej zeleniny v 10 m širokých medziradoch.

➤ Na základe implementácie agrolesníctva dosiahli výborné výsledky. Dospeli k **skvalitneniu pôdy pod pestovaným zeleným hnojením a po aplikácii 30 ton hnoja na 1 ha + 20ks 200kg balíkov slamy na 1 ha.**

➤ Rast nových stromov predčil očakávania. Po 2 rokoch sa **výrazne zlepšila pôdna štruktúra**. Po 4 rokoch chcú začať s pestovaním v medziradoch.

Mladí farmári z Ovocného stromu **začínali bez dotácií a boli prirodzene inšpirovaní gazdovskými sadmi** – takzv. poľnými a pasienkovými sadmi. Názov „agrolesnístvo“ je podľa nich úplne zbytočný, zavádzajúci od pôvodných vžitých a ustálených názvov, ktoré poznajú v poľnohospodárstve a krajinárstve. **Rozoznávajú tzv. poľne sady, poľné lesy a pestovanie podkultúry (okopanina, obilnina, alebo ovocné kry) pod korunami drevín.** Ide o starý spôsob obhospodarovania krajiny pred kolektivizáciou.

Za hlavné spôsobilosti pri zavádzaní agrolesníckych systémov považujú praktické zručnosti: správny návrh drevinového zloženia a ich distribúcie na pozemku, výsadba a starostlivosť (najmä rez drevín v prvých 6 rokoch), využívanie medziplodín zeleného hnojenia a zručnosti z ekologického poľnohospodárstva.

SPÔSOB ZALOŽENIA AGROLESNÍCKYCH PORASTOV

Marhule, slivky, čerešne, višne a driene – všetky dreviny na semenných bujných podpníkoch. Spon bol minimálne 8 – 12 m. Podmietka – následné vibračné brány – výsev zmesi zeleného hnojenia. 3 m široké pásy pod stromami sa prekryvali diskovými bránami a podsievali zeleným hnojením.

HROZBY/VÝZVY/DOPORUČENIA

- Najväčšou hrozbou je **málo vedomostí v tejto oblasti a nezáujem o ochranu prírody a tvorbu krajiny veľkých agropodnikov.**
- Pracovníci s veľkými poľnohospodárskymi strojmi nemajú cit k vysadením drevinám a poškodzujú kmene drevín.
- **Zhutnenie poľných ciest** predstavuje problém (musia byť zatravnené).
- **Pri výsadbe mladých drevín sa dodáva málo organickej hmoty.**
- Podľa mladých farmárov je nedostatok kvalitných výpestkov, spojený s **nedostatočnou povýsadbovou starostlivosťou.**

Hlavným dôvodom vzniku združenia sadárov „Ovocný strom“ bola odpoveď na dopyt po výsadbách dlhovekých ovocných stromov, reze dospelých stromov s garanciou kvality a ovocinárskom vzdelávaní. Ich zámerom je prinavrátiť krajine a záhradám funkčnosť v podobe návrhov a realizácií kvalitných výsadiel dlhovekých ovocných stromov a poskytovaní odbornej starostlivosti o ovocné stromy. V oblasti sa neustále vzdelávajú a taktiež sa podieľajú na vzdelávaní širokej verejnosti.

Svoju prácu vnímajú v širokom kontexte a dlhoveké ovocné sady vidia ako možnosť prírode blízkej produkcie ovocia s nízkymi vstupmi. **Pri plánovaní sadov zohľadňujú postupujúcu zmenu klímy a zakladajú sady odolné voči klimatickým extrémom.** Tie sa môžu stať významným zdrojom obživy v ťažko predpokladateľnej klimateknej spoločenskej budúcnosti.

PLÁNY DO BUDÚCNOSTI

Mladí farmári plánujú rozširovať sady v horizonte 3-4 rokov na ďalšiu ornú pôdu.

RADA NA ZÁVER

„Prírodné a kultúrne bohatstvo v podobe genofondu ovocných odrôd nám mizne pred očami. V starých záhradách a krajine anonymne dožívajú ovocné stromy stoviek zabudnutých odrôd, často výnimočné svojimi vlastnosťami“.

Na záver mladí sadári dodávajú:

„Prvým krokom k záchrane a návratu ovocných odrôd je ich objavenie. Preto sa venujeme praktickej pomológii, snažíme sa odhaliť názvy odrôd, odobrať vrúbky z materských stromov a znova ich naštepiť na dlhoveké podpníky zo semena“.

KĹÚČOVÉ SLOVÁ

Líniová výsadba, extenzívne sady, génová banka, staré a krajové odrody

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

